

ЕТИКА – НАЙВАЖЛИВІША ФІЛОСОФСЬКА ДИСЦИПЛІНА ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Інформаційне суспільство, про природу якого небезпідставно точаться філософські суперечки, на наших очах стає реальністю. Вплив інформаційно-комунікативних технологій та систем комп'ютерно-супутникового зв'язку на суспільство став настільки відчутним, що ігнорувати його стає неможливим. Невже зараз хтось може собі уявити спілкування з іншими людьми без стільникового зв'язку, соціальних мереж та відеоконференцій в режимі реального часу фактично з будь-ким на земній кулі де існує Інтернет? Неочікуваний вплив новітніх технологій на соціальність вимагає прискіпливої уваги, особливо до ролі і становища філософії в сучасній системі вищої освіти в українській державі в контексті формування українського інформаційного суспільства.

Індустріальне суспільство розвивалося в річищі філософського позитивізму, який почав формуватися в епоху Відродження, і сконденсований у знаменитому виразі Томаса Гоббса «Знання – сила» (Левіафан). Позитивізм, як філософський напрям, сформував О. Конт, який стверджував, що людське мислення, пройшовши релігійний та філософський етапи розвитку, досягло наукового. Звідси, узагальнюючи, що теологія і метафізика себе історично вичерпали і не відповідають сучасному рівню знань людини про дійсність, робили висновок, що вся традиційна філософія повинна бути скасована і змінена спеціальними науками (кожна наука сама собі філософія). Показово, що в Законі України «Про вищу освіту» один із освітньо-кваліфікаційних рівнів називатиметься доктор філософії, що свідчить про панування позитивістських підходів в українській освіті. Можливо

це болісна реакція українських «технарів» на марксизм-ленінізм, як одну із найлютіших форм позитивізму, що в зародку душила вільну думку в суспільстві?

Приблизно з початку століття в Україні почало формуватися інформаційне суспільство. Однак, зміст філософії залишився у відповідності до вимог індустріального суспільства, що не могло не увійти в суперечність із соціальними і духовними запитами соціальної реальності, яка швидко змінювалася під впливом інформатики і комп'ютерно-кібернетичних наук. Тому зараз перед викладацьким загалом вибір: або бути витісненими на узбіччя навчального процесу, або внести необхідні зміни в зміст філософської освіти у відповідності з новими соціальними реаліями. Проте, що ж потрібно зробити, щоб прийти у відповідність з духом часу?

1. Потрібно змінити світогляд. Головний постулат позитивізму про науку як силу, що здатна вирішити усі проблеми людства з тріском провалився. У ХХ ст. відбулося стільки соціальних катаклізмів, які наука не те що не змогла передбачити, вона їх суттєво ускладнила. Людство зайшло в екологічний, демографічний, кліматичний, військовий та ін. глухі кути. Отже, наука далеко не панацея від усіх суспільних проблем. Проголошення О. Контом релігії і філософії як пережитків минулого, а то й «забобонів» не справдилося.

2. Теологія і метафізика (філософія) є важливими засобами світоглядної орієнтації людини, особливо в складно організованих суспільствах, до яких без сумніву належить сучасне інформаційне. Вони, поруч із наукою, взаємодоповнюючи одна одну, здатні вивести людське суспільство на шлях розвитку, відвернути від загрози самознищення. Метафізика, яку Ленін ототожнив із методом, є роздуми людини про Бога, про свої стосунки з Ним, про сенс свого життя та призначення. Без цих роздумів та прагнень «пізнати себе», людина схожа на тварину у якої відсутні високі моральні чесноти: любити ближнього свого, поважати своїх батьків, любити дружину і дітей, шанувати співробітників, керівників та підлеглих тощо. Чи існує для

викорінення корупції більш ефективний спосіб ніж вихованість високими моральними і людськими якостями кожного українця?

3. Все це вписується в предмет важливої філософської науки – етики. Саме етика стає основною філософською дисципліною в системі освіти інформаційного суспільства. Онтологія, епістемологія, феноменологія, філософія науки та інші філософські дисципліни зберігають своє значення лише в контексті спеціальної філософської освіти. Однак, ще немає українського підручника з етики для сьогодення. Ті, що були написані до цього загалом малозмістовні. Підручник з етики інформаційного суспільства повинен базуватися на філософській інтерпретації й раціональній обробці етичних засад Вед, Авести, Біблії, Корану. Саме в них викладені найважливіші норми людської поведінки, дотримання яких гарантує будь-якому народу створення омріяного справедливого соціально-правового суспільства, правила співжиття людей, народів і рас на планеті та їх успішного співробітництва в ім'я поступального розвитку і збереження роду людського.